

פרוטוקול מס' 254

מישיבת ועדת העבודה
יום ב', י"ז בשבט תשל"ו, 19.1.1976, בשעה 10.00

נכחו:

חברי הועדה:

ש. ארבל - אלמוזלינו - יו"ר
א. אבטבי
י. ז. אמיר
ס. גז
פ. גרופר
ל. דיציאן
ה. זיידל
ס. כהן
א. לבנבראון
ג. פת

מוזמנים:

ד. בן-חורין - המוסד לביטוח לאומי, קרן השוואה
י. כפלאוי - משרד העבודה
ס. צ'צ'יק -
ב. אוולין - משרד השכון
א. שפרלינג - מ"מ נשיא מרכז הקבלנים
ש. אודוין - יו"ר ועדת העבודה מרכז הקבלנים
ע. לוי - חבר נשיאות

מזכיר הועדה: ס. משולם

רכז סיוע משפטי: א. בכנר

רשמה: א. אשמן

סדר היום:

א. חוק שירות עבודה בשעת חירום (תיקון מס' 2) תשל"ו-1975
ב. ביטול הגבלת הבנייה הפרטית עד ל-110 מ"ר -
הצעה לסדר-היום של חה"כ ש. ארליך

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: רבותי, אני פותח את הישיבה.

היתה פנייה של חה"כ אמיר בענין סחיר הדלק לחימום בצפת. הועדה החליטה לא לקיים דיון בנושא אלא רק לקיים שיחה. זימנתי ליום שלישי בשבוע הבא את ראש עיריית צפת ונציגים ממשרד האוצר והסעד. אין צורך להעסיק בזה את הועדה כולה, אבל אני מבקשת שישתתפו בפגישה שלושה מחברי הועדה: חברי הכנסת אמיר, לוי ואנוכי.

ה. זיידל: קראתי היום בעתון "הארץ" כתבה על חוק שכר מינימום. כולנו תוסכים בעמדת יושבת ראש הועדה, ואני מצהיר על כך כדי שעמדה זו תרשם בפרוטוקול. יושב ראש ועדת-המשנה לא כנס אותה.

הקשנתי קשב רב לתכנית "הנושא בטיפול" במוצאי השבת על זכויות אלמן ואלמנה. סיפלתי בנושא בתפקידי הקודם ובהצלחה מסוימת בקרנות הפנסיה של ההסתדרות. אני רוצה להציע ליושבת ראש, שלאחר שהענין כבר קיבל פומבי, להציג אותו בנושא לדיון באחת הישיבות הקרובות. אני יודע שהיה דיון בקדנציה הקודמת, ואני חושב שהיום יש סיכויים טובים יותר מאשר בקדנציה הקודמת ואולי הפעם גם נצליח.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: היתה פגישה בענין שכר מינימום. מאחר ומתנהל עכשיו משא ומתן בין ההסתדרות ובין לשכת התאום של ארגוני המעסיקים, ביקשה ההסתדרות שהועדה לא תסי בשלב זה את דיוניה בנושא שעומד על הפרק, להסתין עד תום המשא ומתן ולאחר מכן להזמין שוב את נציגי ההסתדרות לועדה. ההסתדרות מתנגדת לחוק, הועדה אמרה שתמליץ על החוק. הויכוח קיים, אבל אם יש פנייה מצד ההסתדרות והיא מבקשת להופיע שנית לפני הועדה, אינה יכולה לעשות כן בשעה שמתנהל משא ומתן ומבקשת להמתין עד סיומו - אמליץ לפני הועדה להענות לבקשה ובשלב זה לא לסכם את הדיונים. כנוס ועדת המשנה הוא לא באחריותי, אבל גם אם תתכנס הועדה, אמליץ להענות לפנייה של ההסתדרות ולא לסכם את הדיון.

גם לשכת התאום מתנגדת לחוק, וגם היא ביקשה להופיע לפני ועדת העבודה ולהסביר את המניעים להתנגדותה. אמרת שכאשר נחדש את הדיון, אזמין אותם.

בענין זה היתה יוזמה בשנת 1971, והיתה תשובה שלילית של פנחס ספיר ז"ל. בשנת 1973 חידשתי את הבקשה, ושוב התשובה היתה שלילית. עכשיו חידשתי שוב את ההצעה. יש פרוצדורה מקובלת בינתיים הצעת החוק מונחת על שולחן הכנסת. לפי הדברים שהגיעו לאזני, יתכן שהפעם התשובה תהיה חיובית, כנראה יסכימו לפי הנהוג בקרנות הפנסיה של ההסתדרות. נביא את הצעת החוק לועדה ונתחיל לדון, אם בקריאה המוקדמת בכנסת ניתקל בקשיים, אני מוכנה לקבל את ההצעה של חה"כ זיידל, לקיים בוועדה דיון על נושא זה כדי להסתייע בוועדה.

י. ז' אמיר: האמת היא שזימנתי ישיבה של ועדת המישינה, ישבנו פעם אחת והתחלנו לדון על הנושא. פעם שניה לא יכולתי להגיע לישיבה, כי נפצעתי. לישיבה שלישית באנו רק חה"כ זיידל ואני, חברים אחרים לא באו. הכינותי את החומר והצעת מסמנות, ואם תהיה הסכמה של החברים נוכל להגיש את המסקנות.

א. חוק שרות עבודה בשעת חירום (תימון מס' 2), תשל"ו-1975

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אישרנו סעיפים 1 ו-2. בקשר לסעיף 3 ביקשנו לברר עם השרים אם אפשר בתקנות להגדיל את מספר הימים.

י. כפלאוי: נמסר לי על ידי גב' פנחסוניץ, לאחר שדיווחה לשר המשפטים על הטגמה להגדיל את המספר מ-12 עד 15 יום לפי סעיף 3 בתקנות, כי השר מסתייג מהגדלה כזאת, הוא מעדיף להשאיר את המצב כמו שהוא.

ל. דיציאן: מדוע צריכים לסבול דווקא המשרתים במילואים?

י. כפלאוי: אם האיש מחויל, הוא יוצא מתחולת חוק זה. חיל הוא גם חיל מילואים.

ל. דיציאן: אני חושב שחיל הוא חיל בשרות סדיר וקבע, אבל לא חיל מילואים.

י. כפלאוי: בשעת שרותו במילואים הוא חיל לכל דבר. זו ההגדרה בחוק: א. חיל המשרת בכוחות סדירים של צה"ל; ב. משרת שרות מילואים על פי צו, לפי סעיף 26 לחוק שרות בטחון.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: שרות עבודה הוא לאלה שאינם משרתים בצבא. אושר סעיף 3 בנוסח המקורי.

סעיף 4 כבר אושר. נשאר סעיף 5.

י. כפלאוי: התעוררו שתי שאלות. שאלה ראשונה היתה לגבי תחולת יתר סעיפי חוק שרות מילואים (תגמולים) לענין שרות אימון. אנחנו מציעים נוסח חדש לסעיף (א) שנותן אפשרות להחיל כל הוראות החוק, למעט סעיף 2, על אדם שנקרא לאימון על פי סעיף 9. בנוסח הקודם היו רק ההוראות הנוגעות לתגמולים, הנוסח החדש הוא יותר כוללני.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני רוצה להזכיר לחברי הועדה שהתעוררה שאלה של אנשים שנקראים לשרות עבודה ואינם משרתים במילואים, אינם חייבים על פי חוק שרות מילואים, למשל עקרת בית - לפי מה ישלמו לאנשים כאלה? לא יתכן שעקרת בית שאינה עובדת ואינה חייבת בשרות מילואים, והיא יוצאת לאימון במשך 12 ימים כדי לשרת בשעת חירום, שלא תקבל תשלום בתקופה זאת. ביקשנו לברר אפשרות לקבוע בתקנות תשלומים אחרים ומסור מימוןם לאנשים שאינם זכאים על פי חוק שרות מילואים. עכשיו מציעים לנו נוסח חדש.

י. כפלאווי: סעיף (א) מחליף את הסעיף שמופיע בחוברת הכחולה:

"תגמולים 14א. (א) אדם שנזקק לאימוץ לפי סעיף 9 לתקופה רצופה העולה על יום אחד והיה זכאי לתגמול לפי חוק שירות מילואים (תגמולים) תשי"ט-1959 (נוסח משולב) 2 והתקנות על פיו (להלן - חוק התגמולים) אילו שרת אותה תקופה במילואים, יחולו הוראות חוק התגמולים, למעט סעיף 2 לחוק, כאילו שרת אותו אדם אותה תקופה במילואים והוא יהיה זכאי לתגמול בשל כל תקופת האימוץ כאילו היה זכאי לתשלום לפי סעיף 2 האמור

(ב) שר העבודה, בהתייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת העבודה של הכנסת רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר תשלום תגמול מאוצר המדינה לנזקקים לאימוץ כאמור בסעיף קטן (א) אך לא היו זכאים לתגמול לפי חוק התגמולים אילו שרתו במילואים, הכל בדרך, בתנאים ובשעורים שנקבעו בתקנות כאמור

זה עונה על בקשת הועדה.

סעיפים 6, 7, 8 הם נוספים. לאחר הדיון

בועדה הפנתה ההסתדרות את תשומת הלב לכך שיש חוקים שקובעים זכויות ובתוכן נקבעות תקופות שאינן פוגעות ברציפות הזכויות. אחד מחוקים אלה הוא חוק פיצויי פיטורים. סעיף 2 בחוק קובע רציפות בעבודה, ושם יש 9 פסקות בתוכן גם שרות צבאי, שרות חלקי, חופשה שנתית. בהצעה זו באנו לעדכן את הרשימה ולכלול גם את תקופת תשלום האימוץ לשרות עבודה בתקופה שאינה גורמת הפסקת הרציפות. תיקון דומה יש גם בסעיף 7 בענין חופשה שנתית ובחוק שרות המדינה (גימלאות) - סעיף 8.

בסעיף 9 ניסחנו מחדש את התוספת

והוספנו: (6) עובדי מינהל ותחזוקה ברפואה, (12) עובדי מינהל, עובדי סכניים, בוחנים ושמאים בתחבורה.

ה. זיידל: לאחר שנקבל חוק דמי מחלה, יהיה דינו

כדין חוק חופשה שנתית. אולי כדאי גם

כאן לתקן בנושא זה, כדי שאדם שיוצא לאימוץ לא יפסיד רציפות זכויות במקום העבודה. למעשה זה מיישם.

י. כפלאווי: אנחנו מתקנים חוקים שנותנים זכאות

וקובעים רציפות. בחוקי חופשה שנתית

נאמר שמחלה או תאונה לא פוגעות ברציפות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: בסעיף 4 בחוק חופשה שנתית מפרטים אילו

חוקים אינם פוגעים ברציפות: חוק שרות

מילואים, יום מנוחה או יום חג שאין עובדים בהם, חופשה על פי חוק,

שבתה או השבתה, תאונה או מחלה; ימי אבל במשפחה, הפסקה ארעית ללא

הפסקת יחדי עובד ומעביד.

י. כפלאווי: בסעיף 7 אחרי הרשימה כולה מוסיפים עוד

פיסקה. לא גורעים שום דבר מהקיימים. בכל

שלושת החוקים לא מבטלים כלום, מוסיפים עוד עילה שאינה מפסיקה רציפו

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אם אדם חלה בחופשה שנתית, זה לא מבטל

חופשה. אם באותה חופשה היה בשרות עבודה

זה לא מפסיק את רציפות הזכויות. אם הוא חולה, מסילא אינו יכול

ללכת לשרות עבודה.

לפני הפיסקה הכללית 7, נוספת פיסקה בדבר דמי אימון. סעיף 7 יהיה סעיף 8.

י. כפלאוי:

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: הועדה מאשרת את הצעת החוק הכוללת את הסעיפים הנוספים ותיקון בסעיף 5. אנחנו נבקשים להכין את הצעת החוק בהקדם לקריאה שניה ושלישית.

ב. ביטול הגבלת הבנייה הפרטית עד ל-110 מ"ר - הצעה לסה"י של חה"כ ארליך

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: חבר הכנסת שמחה ארליך הציע ב-19 בנובמבר 1975 הצעה לסדר היום בדבר ביטול הגבלת הבנייה הפרטית עד ל-110 מ"ר. מאחר וחה"כ ארליך נסע לחו"ל, ייצג אותו חה"כ גדעון פת. אילו ידעתי שחה"כ ארליך נוסע רק לארבעה ימים, הייתי דוחה את הדיון בענין זה ומחכה לשובו, אבל לא ידעתי זאת. חה"כ פת בוודאי ייצג אותו באמנה.

ג. פת:

אין זה סוד שענף הבנייה עומד בפני משבר, שלפי תחזית אנשי משרד השכון ואנשי המקצוע בענף, ילך ויחריף. הממשלה החליטה על הגבלות בנייה פרטית וציבורית בגלל חוסר פועלים לבנייה אחרת חשובה ודוחקת יותר, כאשר העליה היתה בשיאה, דרוש היה דיור לזוגות צעירים, היה גם מחסור בחומרי גלם, עבודות הביצורים היו בשיאן, למערכת הנסחון קשה היה להשיג את הכלים המתאימים לעבודה. מאז השתנה המצב. אמנם יש בעיות בטחונות, אבל מטעמים כספיים לא הולכים לבנייה גדולה של ביצורים בקוים החדשים, חומרי גלם יש בשפע, פועלים לא חסרים אלא גם נפלטים. היתה טענה שדירות גדולות מ-110 מ"ר נקנות על ידי תושבי חוץ וזה מגביר את האינפלציה, היום זהו גורם שלא צריך להביא אותו בחשבון. כשם שדירה שקונה לעצמו יהודי מחו"ל היא צעד ראשון לעליה, כך גם 500 הדולר הראשונים שהוא מבריח לחו"ל הם צעד ראשון לירידה. אין ספק שאנשים שקנו לעצמם דירות בישראל קל היה להם יותר לעלות לארץ, זה היה הקשר שלהם למדינת ישראל והקל על המעבר. אם דובר על 50 מיליון דולר שזרמו בשנות השיא לדירות מסוג זה, הרי היום אין להבהל מסכום כזה, הלוואי ויבוא, ואם יתן עבודה למחוסרי עבודה בענף הבנייה אפשר יהיה רק לברך על כך.

אני בטוח שכולנו מודאגים מפליטת עובדים ערביים מהשטחים. זו חבית אנק שריפה. אם ייפלטו 10 אלפים עובדים וישבו בחוסר מעשה בג'נין, בטול כרם ובשכם, הרי רבים מהם ימצאו דרכם לארגונים עוינים למדינת ישראל.

אם נראה את התמונה כולה, הרי מן הראוי לשנות את החוק ולבטל את ההגבלה.

אני חייב לומר שהחוק גם לא בוצע, הוא יוצע רק לגבי מכלבים שעוסקים במקצוע, שרצו לבנות בית בן שש קומות ודירות ששטחן גדול מ-110 מ"ר, רק על אלה חל החוק. הוא לא חל על וילות. בסביון נבנו וילות רבות ששטחן כל אחת עולה על 400 מ"ר, לא 110 מ"ר, ועל אלה לא חל שום פיקוח, שם מעסיקים את הכוחות המקצועיים הטובים ביותר.

טוב תעשה הועדה אם תבחן את הנושא מכל צדדיו ותסיק מסכנות שיתאימו למציאות של 1976. המטרה בהעלאת הנושא לסדר היום לא היתה דיון על התחופה שעברה ובריקה אם היתה הצדקה מוחלטת

להגבלת הבנייה. אני חושב שלחלק מההגבלה היתה הצדקה מלאה, היה צורך בהגבלת הבנייה הציבורית. אבל היום יש להתאים את התקנות והחקיקה למציאות הקיימת.

ל. דיציאן: באיזו מידה צומצמו רשיונות לבניה משרדית?

ב. אונלין: תחולתו של הצו היא די מצומצמת. הוא לא אוסר בניית וילות בירושלים, הוא לא אוסר בניה של בתים חד-דירתיים בהתישבות העובדת ובאזורי פיתוח. הוא אוסר בניית וילות באזור החוף.

ג. פת: כמה וילות נבנו בקיסריה ובסביון?

ב. אונלין: הצו אוסר בניית דירות מגורים ששטחן עולה על 110 מ"ר.

לגבי מבנים שאינם למגורים אומר הצו שמוותר לבנות בהיתר הועדה. הועדה בוחנת כל פרויקט והקריטריון הוא בעיקר הכסף לבנייה: אם הכסף הוא ציבורי - הועדה לא נוטה לתת היתר; כאשר הכסף אינו ציבורי ולא קשור בפגיעה בתקציב - הועדה נוטה היתרים ביד די רחבה.

חה"כ ארליך מציע לבטל את הצו בנקודה אחת: דירות ששטחן גדול מ-110 מ"ר. הנה נראה מהי המציאות. לפני דו"ח שקיבלנו ב-15 בינואר 1976. סך הכל דירות בבניה בספטמבר 1975 היו 92,010, בחודש מרץ 1974 כשהוצא הצו מספר הדירות היה 92,680. הירידה היא ב-500 דירות. ירידה לא משמעותית.

ג. פת: 1974 היתה שנת המלחמה. מתי היו התחלות הבנייה?

ב. אונלין: כשאני רואה שהירידה היא כל כך לא משמעותית, ומטילא תוקפו של הצו עומד לפקוע בעוד כחודשיים וחצי, אני שואלת אם יש מקום עכשיו לבטל אותו.

פ. גרופר: האם המגמה של המשרד היא לא לחדש את הצו?

ב. אונלין: המשרד שוקל לא לחדש את הצו. השאלה שעומדת לפני הועדה אם צריך היום לבטל את הצו, שתומפו יפקע בעוד חודשיים וחצי. אם המצב הקיים כיום יתמיד, ישקול משרד השכון לא לבקש חידוש הצו.

אני רוצה למסור מספרים על שיווק המלט. באפריל 1975 שווקו 188.6 אלף טון מלט לעומת 160.8 בפברואר 1975, באוקטובר 1975 שווקו 213.8 אלף טון מלט. שיא השיווק היה ביולי. אנחנו רואים שצריכת המלט לא ירדה בצורה משמעותית.

ג. פת: יכול להיות שבחודשים מסוימים השתמש משרד הבטחון בכמויות גדולות של מלט. אי אפשר לומר שכל המלט מיועד לבנייה.

ב. אוליון: בדצמבר 1975 היה ייבוא של 19 אלף טון מלט. כל זה מלמד שהמצב אינו כפי שחושבים, אין נתונים אל אבטלה משמעותית בשוק הבנייה.

ל. דיציאן: אפשר לקרוא מה שאמר שר העבודה לפני שבוע ימים.

י. ש' אמיר: אין אבטלה. אני מוכן להביא נתונים.

ב. אוליון: כשפונים למספרים, התמונה מקבלת משמעות אחרת. הועדה צריכה לשקול אם בתקופה של מחזור יחסי צריך להתמיד בבניה של דירות ששטחן עולה על 110 מ"ר, אם יש לזה השלכות חיוביות מבחינה סוציאלית וחברתית. לנו נראה שהשלכות הן לא כל כך חיוביות, ולא כדאי לכסל את הצו חודשיים וחצי לפני שהוא פוגע מאליו.

ג. פת: מהו ייצור המלט במדינת ישראל. או מהו כושר הייצור? אני שומע שבנשר יש תנורים סגורים. כושר הייצור גדול הרבה יותר מאשר לפני שנה. אינני יודע מדוע מייבאים מלט.

א. שפרלינג: בפועל הגבלות הבנייה חלו רק על בנייה פרטית למגורים בדירות מעל 110 מ"ר, כי אם רצו להגביל את הבנייה התקציבית אפשר היה לעשות זאת על ידי אי מתן תקציבים. כל היתר שוחרר מהגבלות, נשארה רק תקלה אחת שיש עוד ועדת מנכלים שנותנים לה תעסוקה לישיבה פעם בחודש; ולמעשה היא מכשירה את הבנייה, פרט לדירות. כבר ציינו חברי הועדה שלמעשה בונים וילות ובתים, אין על כך פיקוח, לא היה פיקוח. רק קבלנים בודדים, שרכשו מגרשים שמבחינת תכנית בנין ערים אפשר לבנות עליהם רק דירות גדולות, רק אלה - שומרי חוק שביניהם - רק אלה נפגעו.

המדיניות הכללית של האוצר כיום היא לגרום אבטלה בענף הבנייה, להקטין את הענף. חושבים שפועלים שייפלטו מבנייה יעברו הסבה מקצועית ויעבדו בענפים אחרים. אני מתנגד להשקפה זו, אבל אנחנו אינטרסנטים ונניח לרגע קט שמדיניות כזאת היא לטובת המדינה. האם מישהו חושב שתהיה ירידה מ-8 מיליון מ"ר בניה ל-4 מיליון בשנה והעובדים הנפלטים כולם יעברו הסבה מקצועית ויעבדו בתעשייה? אני לא בטוח. רבים מהם ילכו לשרותים או לרוכלות.

כבר דובר על הבעיה של פועלים ערביים. גם פועלים יהודים ייפלטו מן המקצוע. אם מחר תהיה עליה ונצטרך להרחיב מחדש את הבנייה, האם אפשר יהיה בלחיצה על כפתור להחזיר פועלים מקצועיים לבנייה? האם הציווד שיושבת היום יהיה יעיל לעבודה בעוד שנתיים? מיליונים או מאות מיליונים, שהושקעו בעזרת הממשלה, על ידי המכללים וחברות הבנייה, הושקעו בציווד וילכו לטימיון.

זה חצי שנה אנחנו מדברים על ביטול צו הבנייה. אם מבטלים היום את הצו יעברו 3 - 4 חודשים עד שקבלן יצא לשטח לעבוד. אם נדחה את הדבר בעוד 4 חודשים, התחלות בנייה יוכלו להיות רק בעוד 7 - 8 חודשים, ואני מודיע שעד אז תהיה קסטרופה. רוב עבודות הבנייה כיום הן בשלב של גמר, יש דירות כמעט מוכנות שצריך עוד להשלים בהן כמה דברים קטנים, חיבור חשמל וכו'. אם עכשיו יש פליטה של עובדים מהתחלות בנייה, הרי בעוד זמן תהיה גם פליטה של עובדים

19.1.76

א. שפרלינג

בגמר. כפי שהטילו את הצו, צריך להיות גם די אומץ לכסל אותו, ובעיקר אם אין כוונה לחדש אותו.

ב. אורלין: בתחלת 1974 היו התחלות בנייה למגורים 950 אלף מ"ר, בתחילת 1975 - 850 אלף. בשליש הראשון של 1973-1620 אלף, בשליש הראשון של 1975 - 1270 אלף מ"ר.

ש. אורנין: משה להלחם במסטיסטיקה, כי במסטיסטיקה אפשר להוכיח כל מה שרוצים. במסטיסטיקה אפשר להגיד שנפלטו 20% מהעובדים, אבל לגבי כל עובד שנפלט זה 100%.

אשר לתצרוכת המלט, כולנו יודעים שבחודשים האחרונים שליש מהמלט הולך לשטחים שמעבר לקו הירוק. (ג.פת: גם מעבר לירדן) אינני יודע. משום כך נאלצו בחודשים האחרונים להביא לארץ כמות זעירה של מלט, 20-30 אלף טון זו כמות זעירה בתצרוכת של 200 מיליון לחודש. היה ייבוא כדי שלא יהיה מחסור ולא יהיה שוק שחור במלט. יכולנו לספק גם כמות זו בכוחות עצמנו.

אם אומרים שאין ירידה משמעותית בהיקף הבנייה, הרי זה נכון. אבל באתרי הבנייה אפשר לראות שתקופת הביצוע של הבנייה ירדה בצורה דרסטית. רבים מהעובדים בהתחלות בנייה. בשלד ותפסנות, עברו לעבודות גמר. אם רוצים שהנתונים יהיו נכונים, צריך להביא גם נתונים על עובדים בשלד ועובדים בגמר. אף אחד לא רוצה להרוס ארגון שבנה במשך עשר או עשרים שנה, אף אחד לא רוצה לשלוח הביתה עובדים שעובדים אצלו זמן רב, זה לא כל כך פשוט. אי אפשר יהיה לשלוח אותם הביתה ולבקש שיחזרו כשתהיה עבודה. יש כיום אבטלה מסויה די רצינית בענף הבנייה.

ביטול ההגבלה על דירות גדולות לא יציל את הענף, אבל אם אפשר יהיה קצת לעזור, אין סיבה לא לעשות זאת.

וילות ובתים באזור החוף נכנו כל הזמן עוקפים את החוק בצורה פשוטה: מגישים בקשה לרשיון לבית ששטחו עד 110 מ"ר ואחר כך מוסיפים כל הזמן. מגישים תכנית שינויים ומקבלים אישור בזמן הבנייה.

מעבר לירקון יש מגרשים, שלפי תכנית המיתאר אפשר לבנות עליהם בתים עם דירות גדולות, שלוש דירות של 125 מ"ר בכל קומה. בקשנו להתיר לבנות 4 דירות קטנות יותר בכל קומה. נפגשנו עם ראש עיריית תל אביב, גם שר השכון היה בעד זה, אבל לא הצלחנו לשנות. אלה אינם דברים שאפשר לשנות ביום אחד.

בזמן השפל נפלטו מענף הבניה פועלים יהודים וערבים ישראלים. אנשים אלה לא חזרו להמצוע כשעלה קצב הבנייה. הושמעו משאבים לא מבוטלים נציוד ובהכשרת עובדים, אנשים עברו חורמים לא מעטים. אם עכשיו נרד לשפל בצורה דרסטית ולא מבוקרת, נהרוס שוב את הענף ואני לא יודע מתי נוכל לחזור לכמות המינימלית של בנייה שדרושה למדינת ישראל. הפשרה של בניית דירות מעל 110 מ"ר לא תהיה פתרון לבעית הבנייה כולה, אבל אם תוכל קצת לעזור, הרי גם זו לטובה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: האם יש ביקוש גדול לדירות כאלה?

ש. אוריון: יש אנשים שצריכים דירה גדולה, או שיש להם כסף לקנות דירה גדולה והם קונים שתי דירות ומחברים אותן. זהו בזבוז משאבים, כי יש שתי אינסטלציות. צריך לתת לשוק להסתדר בעצמו. אני משוכנע שלא יבנו הרבה דירות גדולות, אבל גם יבנו קצת זה יהיה טוב.

ב. אוליון: אני רוצה להביא מספרים על שכירים בענף הבנייה: ב-1973 - 81.7 אלף פועלים, ב-1974 - 80.6 אלף, בשליש הראשון של 1974, אחרי המלחמה - 74.1, בשליש השני - 81.2, בשליש השלישי - 79.4 אלף פועלים. בהתחלת 1975 - 77.6 אלף, באמצע - 78.2, בחלק האחרון - 82.2 אלף פועלים. המספרים אינם מצביעים על ירידה.

ג. פת: השאלה היא מה יהיה בסוף 1976 וב-1977.

ע. לוי: עובדה היא שיש בעלי מקצוע מיותרים, יש קבלני-מישנה מיותרים.

החליטו על הגבלה כשהיה חוסר ידיים עובדים ורצו להפנות עובדים לעבודות המצב שונה לגמרי, צריך לבטל העבודות הן היום בשלב הגמר. את ההגבלה, ולא לחכות עוד חודשיים. כל

ל. דיציאן: אם מורידים התחלות בנייה מיותר מ-7 מיליון מ"ר ל-4 מיליון, איך אפשר להגיד שזה

לא משנה את היקף הבנייה?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: יורידו את ההיקף ב-1976. המספרים ששמענו הם ל-1975.

פ. גרופר: אנחנו צריכים לדון לגופו של עניין ולא על הסטטיסטיקה. הוחלט על הגבלת בנייה בגלל סיבות מסוימות, ואם יש שינוי במצב צריך לראות את המציאות ולא להתייחס לסטטיסטיקות, שאינני יודע אם הן תואמות את המציאות. אני יודע שכ-8000 - 9000 פועלים ערביים נפלטו מהבנייה. קרה נס והם נקלטו כעבודה בירדן, שם יש צמיחה כלכלית. אומרים שזה טוב ואין תסיסה.

שמענו שהשר אמר שבגלל חוסר תקציב יבנו רק באזורי פיתוח, בגולן, בירושלים. אבל אם אנשים רוצים להשקיע כספים בבנייה באזורים אחרים, גם זה אמור? מדוע צריך לחכות חודשיים? אל תדברו אתנו על השלכות חיוביות על החברה. אם אנשים רוצים להשקיע כסף בבניה פרטית, זה לא פוגע באיש. כשאמרו שיש פגיעה בבניה ציבורית ובסחונת, היה מקום להגבלות. אבל אנחנו מחוקקים, ובשטח נוהגים שלא על פי החוק. למה לעשות חוקים שהם לחוכא ולא יטלולא? מדוע צריכה הכנסת לתמוך בדרך עקומה כזאת? ביטול הצו בודאי לא יעודך סערות, והלוואי ויעזור.

ל. דיציאון:
אינני רוצה להכנס לויכוח על מספרים.
לפני שבועיים הייתה הרצאה מענינת מאד
של שר העבודה על מצב האגטלה, והוא ציין
במפורש שמענף הריייה על כל שלוחותיו נפלטו קרוב ל-20 אלף עובדים, מהם
כ-10 אלפים ערבים מהשטחים הרשומים בשרות התעסוקה, מלבד אלה שאינם רשומים,
וכמה אלפים יהודים וערבים ישראלים.

הצו ניתן בתקופה שהיתה ספרות גדולה
במלט, מחסור גדול בכח עבודה בבנייה, בעיקר בעבודות גמר. עכשיו החליטו
השר והממשלה להקטין התחלות הבניה מ-7.5 מיליון מ"ר לקצת יותר מ-4
מיליון. זה סוכרר להשפיע, אם לא היום תהיה ההשפעה בעוד חודש או שלושה
חודשים ויצאו מהענף עשרות אלפי עובדים.

מה נתנה כל ההגבלה, פרט לבניורוקרטיה?
כדי למנוע בנייה לא לצרכי מגורים, בנייה בתקציבים ממשלתיים או
עירוניים, צריך היה להטיל הגבלה לא על הבנייה אלא על הקצאת התקציבים.
בויכוח עם שר העבודה אמרתי שמאות בתים בתל אביב הפכו לבתי משרדים,
וכל השרותים הציבוריים, כמו בתי ספר וגני ילדים עומדים ריקים. בלב
תל אביב סגרו 5 או 6 בתי ספר, כי כל האזור היה לאזור משרדים, בגלל
המחסור העצום בחדרי משרד. לשם מה דרושה הביוקרטטיה של המנכלים?
החוק אולי היה מוצדק כשהיה חוסר חומרי גלם וחוסר עובדים, אבל איזו
הצדקה יש לו עכשיו?

אם הצו עומד לפקוע בעוד חודשים אחדים,
ואם אין לממשלה כוונה ברורה ליצור אבטלה, אין סיבה להשאיר את הצו
על כנו.

ב. אורלין: במצבת השכילים ליום אין הבדלים משמעותיים.

ס. כהן:
נכונה האימרה שצריך לתת לשוק להסתדר
בעצמו, כי אם מחוקקים חוק והכל מוצאים
דרך לעסוף אותו, מה הועילו חכמים בתקנתם? אם רוצים לצמצם את
הבנייה, צריך להגביל את הבנייה הציבורית, בנייה של בנייני פאר
ציבוריים שנשבילם מביאים שיש מאיטליה. דירה של 110 מ"ר היא לא דירה
גדולה למשפחה עם 4 ילדים.

אם נמבל הודעה שמשרד השכון לא יחדש את
הצו, אסתפק בזה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: יש כאן שאלה עקרונית. אילו נתנו
לשוק להסתדר בעצמו, אינני יודעת אם היה
הפתרון לזוגות צעירים, למשכנות עוני. טוב שהמדינה כיוונה את פני
הדברים ועזרה לאנשים שאין כחם להסתדר בעצמם. עברנו תקופות שונות,
המצב השתנה מתקופה לתקופה.

מנובמבר 1974 מדברים על אבטלה, אני
לא רואה סימנים לאבטלה והלוואי ולא תהיה. אני לא מסתפקת בהודעה
שמענו כאן סגב' בתיה אורלין. אני רוצה שיבוא לוועדה מנכל משרד
השכון ויגיד מה המדיניות שלו לשנה הבאה. אני מצטערת שלא בא לישיבה
היום, כי אנחנו צריכים לדעת לא רק את הנתונים אלא גם מהי המדיניות
לשנה הבאה. אם המגמה היא לא לחדש את הצו, אפשר לרשום הודעה ששר
השכון לא יבקש חידוש הצו. אם עדיין אין מגמה כזאת, יש מקום לדון

אם יש צורך לבטל את הצו. לא בודל היום לסכם את הדיון בנושא זה. אני רוצה להזמין גם נציגי הסתדרות פועלי הבנין ולשמוע דעתם בענין זה.

הסטטיסטיקה שקיבלנו היא מוסמכת ונותנת תמונה על מה שהיה בשנה שעברה ובשנים קודמת, אי אפשר להתעלם ממנה. המרכיבים הם אחידים בשנים השונות.

ש. אורוין:
נדמה לי שדברי התפרשו לא נכון. כשאמרתי שצריך לתת לשור להסתדר בעצמו לא התכוונתי שאין לעזור בדיוך למי שמגיעה לו עזרה על פי החלטת הממשלה. אבל אם נותנים משכנתה של 100 או 200 אלף, צריך לתת לאיש אפשרות לבצל אותה במקום שהוא רוצה. (ש. ארבל-אלמוזלינו: כך עושים היום). אפשר גם להגביל בניית דירות גדולות לא על ידי צוים, שממילא עוקפים אותם, אלא בדרך מתן הקלות ומשכנתות לדברים שהממשלה מעונינת בהם.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
בתקופה מסוימת היה צו זה חיוני, כי אלמלא הצו היו כל המשאבים מופנים לבניית דירות גדולות והמדינה לא יכלה לבנות דירות שדרושות לצרכים הסוציאליים, הבנייה גם נמשכה יתר על המידה וזה גרם לעליית מחירי הדירות. היה צורך בוויסות הבנייה. יכול להיות שעכשיו אין צורך בצו. צריך לבחון את המציאות ואת הצרכים.

ל. דיציאן:
אולי יוכלו נציגי ארגון הקבלנים להמציא לנו מספר הדירות מעל 110 מ"ר שנבנו על ידי הקבלנים לפני שהצו נכנס לתוקפו.

א. שפרלינג:
בסך הכל כ-4% מהיקף הבנייה של דירות. זה הלך וירד וכרגע זה מעט מאוד. חלק מדירות אלו נקנו על ידי תושבים זרים במטבע חוץ, ובתקופת השיא זה הגביר את האינפלציה. כיום המצב שונה, וכשיש ירידה בבנייה הרי בניה כזאת היא חיונית מאוד. צריך לזכור שהתייר לא לוקח אתו את הדירה לחוץ לארץ, הדירה מושכרת ומישהו גר בה. שכר הדירה הוא אפסי לעומת שכר דירה כלכלי. זה לטובת הדירה שיהיו דירות כאלה, וזה גם מביא אנשים לארץ, אם לא את ההורים הרי את הילדים שלהם.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
באיזה מקומות נבנו הדירות?

א. שפרלינג:
בכל הארץ. בירושלים, תל אביב, באר שבע.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
האם היתה פניה של קבלנים פרטיים שרצו לבנות באזורי פיתוח ולא נתנו להם?

א. שפרלינג:
היתה פנייה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
מדוע לא תלכו לבנות דירות מסוג זה גם באזורי פיתוח?

ע. לוי:
הקרקעות באזורי הפיתוח שייכות למינהל מקרקעי ישראל. המינהל לא מעביר קרקע לקבלן פרטי ללא הסכמת משרד השכון. החברה שלי רצה לקנות קרקע בבאר שבע, ולא יכלה להשיג.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
כשיש מכרז לבניית דירות, הוא פתוח לכולם.

אני עובד בנצרת, באילת, בכל הגליל.

ש. אנדריון:

המכרזים מבוצעים באחוז גבוה מאד על ידי קבלנים פרטיים. למשרד השכון; לשכון ופיתוח

א. שפרלינג:

לשכון עובדים - המבצעים הם קבלנים פרטיים. חלקה של סולל-בונה בביצוע הוא 20% - 25%, 75% מהביצוע הוא בידי קבלנים פרטיים. לבנייה פרטית לא מחבלים קרקע. ניסיונו לחבל קרקע כנאר שבע, בערד, ולא הצלחנו. יכול להיות שעכשיו ישתנה המצב כי המינהל הולך למכרזים פתוחים ואז כל אחד יוכל לחבל זכות לבנות.

הישיבה ננעלה בשעה 11.45.